

ב"ה

תלמוד לעם

הוויה תלמודית,
איכותית ומהנה
לכל אחד!

סדרת שיעורים עיוניים בתלמוד,
מבוארים ומונגשים לקהל הרחב

תוכן העניינים

מפעל
תלמוד לעם
שע"י מכון צפונות

יו"ר ועורך:
הרב בנימין אפרים ביטון
הגהה/ייעוץ לשוני:
הרב דוד פרקש

©
כל הזכויות שמורות

Published and Copyright 2021 by
The Tzfunot Institute

Director & Author: Rabbi Binyomin Bitton
tzfunot.com | talmud@tzfunot.com | 778.688.1273

החומר שבחוברת זו נועד לשימוש אישי בלבד.
כל איסור מוחלט לשתף, להעתיק, לצלם, לשדר או לפרסם
כל חלק שהוא מן החומר שבחוברת זו בכל דרך שהיא
ללא רשות מפורשת מראש ובכתב מאת המכון.

ב"ה

אקדמות מילין

מרצה יקר,

שמחים אנו להגיש לפניך את סדרת 'תלמוד לעם' – סדרת שיעורים עיוניים בתלמוד, מבוארים ומונגשים לקהל הרחב.

*

אודות 'תלמוד לעם'

מפעל 'תלמוד לעם' הינו מיזם תורני חדש שמטרתו להנגיש את לימוד התלמוד העיוני-ישיבתי בצורה ברורה ובהירה, ובכך, להעניק את האפשרות לכל אחד, בין אם הוא מרקע 'ישיבתי' או מכל רקע אחר, לחוות חוויה תלמודית איכותית ומהנה.

המפעל עורך סדרות שיעורים תלמודיים במגוון רחב של נושאים, החל מסוגיות הלכתיות ב'אורח חיים', דרך מונחי יסוד כלליים בגדרי המצוות, מושגים ויסודות למדניים בהלכה, מבחר נושאים בתחום ה'אגדתא', ועד לסוגיות תלמודיות קלאסיות בדיני ממונות ב'חושן משפט'.

אודות השיעורים

מתכונת וסגנון השיעורים מתייחדים בכך שמשלבים מחד – דיון תלמודי עיוני עשיר, בלול מיסודות, חקירות ודרכי לימוד, ומאידיך – תוך שימת דגש על הצעת הדברים למרצה בצורה מונגשת, מסודרת ובהירה.

בנוסף, נוספו בכל שיעור האלמנטים הבאים:

- **מראה מקומות:** טקסטים של המקורות העיקריים לנושא השיעור. טקסטים אלו הובאו וסומנו בהשוואה בחוברות למרצה ולתלמיד על מנת לאפשר לימוד עם התלמידים בצורה אותנטית מתוך המקורות.
- **טבלאות:** סיכום כל פרק בטבלאות ברורות ותמציתיות.
- **עיונים והרחבות:** במספר מקומות נוספו הערות בשולי הגליון הכוללות הוספות ונספחים לעיון ולהרחבת העניין, בהתאם לרמת התלמידים ותנאי משך זמן השיעור.
- **סופרים וספרים:** מדי פעם עיטרנו את הספרים המובאים בשיעור בביוגרפיה קצרה ומעניינת על מחבריהם.
- **מעשה רב:** מדי פעם גם נוספו ראשי פרקים מתולדות התנאים והאמוראים הנידונים בשיעור, או סיפורים ומעשיות מגדולי ישראל המשתייכים לתוכן הנושא הנלמד.
- **לקח טוב:** ברוח הפתגם אשר 'המעשה הוא העיקר', נוספו בסוף השיעור גם הוראות מעשיות מעוררות השראה שניתן ללומדן מתוך הדיון העיוני של נושא השיעור.

*

אנו תקווה כי סדרת שיעורי 'תלמוד לעם' תעניק לתלמידיך חווית לימוד איכותית, מעמיקה ומהנה, להגדיל תורה ולהאדירה.

בברכת הצלחה,

מפעל 'תלמוד לעם'

תוכן העניינים

סדרה ב: למדני חוקיך

מונחי יסוד בגדרי המצוות

א. מצוה בו יותר מבשלוחו

טעמו, גדרו והשלכותיו בקיום המצוות

קיום מצוה בעצמו, עדיף מאשר על ידי שליח – מצד האדם או מצד חיוב המצוה? והאם כלל זה חל על עצם קיום המצוה בלבד, או אף על ההכנות הנדרשות לקיומה? וגם: מה טמון מאחורי הסיפור התלמודי אודות הנהגת האמוראים להתעסק בצרכי השבת בעצמם? בירור מעמיק בסוגית 'מצוה בו יותר מבשלוחו', גדרו ומשמעותו, לאור חידושו הנפלא של אדמו"ר הזקן.

ב. שומע כעונה

מקורו, גדרו והשלכותיו בקיום המצוות

'שומע כעונה' – כעונה או כעונה? והעומד באמצע 'שמונה-עשרה' – רשאי להפסיק ולהאזין לאמירת ה'קדושה' או שלא? וגם: השומע מפי הקורא מתוך הכתב – כקורא אף הוא מן הכתב, או שמא כקורא על פה? שתי שיטות יסודיות בהגדרת הכלל של 'שומע כעונה', והמסתעף מהן במצוות רבות התלויות בדיבור.

ג. חצי שיעור

טעמו, גדרו ומהותו של 'חצי שיעור'

אין לו אלא חצי כזית מצה לליל הסדר – מקצת מצוה עליו או שכבר אין כל מצוה בפחות מכשיעור? והאוכל 'חצי שיעור' ברגע האחרון של יום כיפור, כשאין מספיק זמן לאכול יותר – אסור או לא? וגם: חולה הנצרך לאכול פחות

סדרה א: שבת ומנוחה

סוגיות בענייני השבת

א. מקדש השבת

בגדר מצות הקידוש והמסתעף

טעה ואמר את נוסח ההבדלה לקידוש – יצא ידי חובת מצות קידוש או לא? ומדוע נקרא קידוש של יום השבת בשם 'קידושא רבה'? וגם: מהי משמעותה של מצות קידוש – 'לקדש השבת' בדברים, או 'להזכיר דברים' אודות קדושת השבת? שתי שיטות יסודיות בהגדרת מצות הקידוש והמסתעף מהן בפרטי דיני המצוה.

ב. משנת הלחם

בגדר מצות 'לחם משנה' בשבת

חלה קפואה – כשרה ללחם משנה או לא? והאוכל פת בסעודה של רשות בשבת – חייב בלחם משנה או לא? וגם: מדוע סוגית הלחם משנה נכפלה פעמיים בש"ס? שתי שיטות יסודיות בהגדרת מצות 'לחם משנה' והמסתעף מהן בפרטי דיני המצוה.

ג. מאורי האש

בגדר תקנת ברכת הנר להבדלה

אש העשויה לבישול – כשרה לברכת הנר או לא? ומה עומד מאחורי מחלוקת שני ה'בתים' הגדולים, בית שמאי ובית הלל, אם נוסח הברכה הוא 'בורא מאורי האש' או 'מאור האש'? וגם: מהי משמעות התקנה לברך על הנר במוצאי שבת? שתי שיטות יסודיות בהגדרת תקנת ברכת הנר להבדלה והמסתעף מהן בפרטי דיני המצוה.

ג. פולמוס החנוכייה

בדין הידור בשמן זית והמסתעף

הכין את חנוכייתו בנרות של שעווה, ובינתיים בא לידו שמן זית – האם עליו להחליף את נרות השעווה ולהדליק בשמן זית, משום הידור מצוה, או שידליק בנרות השעווה, משום ביזוי מצוה? פולמוס הלכתי בין ה'שבות יעקב' לה'חכם צבי', והמסתעף מזה בגדרו של הידור מצוה.

סדרה ד: משפטיך למדני

מושגים למדניים בגדרי הבעלות

א. בעלות

מהות והגדרת הבעלות הממונית

ל: יצוייר שמוטל היה על אדם הראשון, בתחילת הבריאה, ליטול לולב – האם היה צריך לעשות בו מעשה קניין תחילה או לא? ותבשיל 'בשר בחלב' של ראובן, האסור עליו בין כה בשימוש ובהנאה – מותר לשמעון לקחת אותו בעל כרחו, או שעדיין הוא שייך לראובן? חקירה יסודית במהות והגדרת הבעלות, והמסתעף ממנה במספר סוגיות ונפקא מינות.

ב. שותפות

גדרה ומהותה של בעלות משותפת

לראובן ושמעון עוגייה בשותפות ששיעורה כזית בודד – עוברים הם על 'בל יראה' בפסח או לא? והמסלק את עצמו מן השותפות – חלקו נקנה באופן אוטומטי לשותפו, או שנהיה הפקר עד ששותפו יעשה בו מעשה קניין? וגם: המשתתף בחלוקת הש"ס – כמי שלמד מסכת אחת, מספר מסכתות, או אולי כל הש"ס כולו? שתי שיטות בהגדרת בעלות השותפים, והמסתעף מהן במספר סוגיות ונפקא מינות בכל מקצועות התורה.

מכשיעור של איסור, ואיסורים של 'כרת' ושל 'לאו' לפנינו – עדיף להאכילו את ה'לאו' או שזה כבר לא ממש משנה? שתי שיטות יסודיות בהגדרת הדין של 'חצי שיעור', והמסתעף מהן במצוות ובאיסורים.

סדרה ג: מאי חנוכה

סוגיות בענייני החנוכה

א. פרסומי ניסא

בירור מהות הנס של פך השמן

נס פך השמן – האם התרחש בפך או בשמן? ומה בדיוק אירע בכל יום – הדליקו הנרות מחדש בשמן הנסי, או שהם נשארו דלוקים במשך שמונה ימים רצופים? וגם: מה בין השמן הנסי של אלישע הנביא הפטור ממעשרות, לבין השמן שבפך שהיה כשר להדלקת המנורה? משא ומתן תלמודי בבירור השיטות השונות באופן ומהות הנס של פך השמן, יסודם ונימוקם.

ב. מהדרין מן המהדרין

הגדרה, הטעם והנפקא מינות להלכה

אין לו אלא ב' נרות בליל שלישי של חנוכה – עליו להדליק ב' נרות על כל פנים, או שדי לו בהדלקת נר אחד? ובאין לו אלא עשרים נרות לכל ימי החנוכה, איך עליו לנהוג – בלילות הראשונים מוסיף והולך ובלילות האחרונים ידליק אחד, או להיפך, שבתחילה ידליק אחד אחד ובהמשך כסדר 'מוסיף והולך'? וגם: 'מהדרין מן המהדרין' – שני הידורים, או הידור אחד איכותי יותר? שתי שיטות יסודיות בטעם ה'מהדרין מן המהדרין', והמסתעף מהן בפרטי דיני מצות נר חנוכה.

את הכרפס? שתי שיטות יסודיות בטעם ומטרת תקנת הכרפס, והמסתעף מהן בפרטי דיני הכרפס.

ג. תקנת החרוסת גדרה וטעמה של תקנת החרוסת

החרוסת – 'מצוה' מכלל מצוות הפסח או רק 'חובה' משום סכנה? ומדוע לדעה אחת יש לטבל גם את המצה בחרוסת? וגם: תקנת החרוסת – דין בטיבול או דין בהבאה על שולחן הסדר? בירור מעמיק ביסוד התקנה, והצעת שלושה אופנים בביאור סברת מחלוקת התנאים בטעם תקנת החרוסת, והנפקא מינות ביניהם.

סדרה ו: הלכתא למשיחא סוגיות בענייני גאולה ומשיח

א. אני מאמין

חובת האמונה בביאת המשיח

מהו המקור לחובת האמונה בביאת המשיח? ומדוע איננה נכללת במנין תרי"ג המצוות? וגם: אמונה בביאת המשיח – מכלל יסוד האמנת התורה, או יסוד בדת בפני עצמו, ומהי הנפקא מינה? בירור מקיף בגדר חובת האמונה בביאת המשיח, מקורה ועניינה, והגדרתה כיסוד בדת.

ב. אמונה שלימה

מהות האמונה בביאת המשיח

אמונה בביאת המשיח – אמונה שיבוא המשיח לגאול את ישראל, או אמונה מפורטת יותר? ו'אחכה לו בכל יום שיבוא' – ציפיה למשיח, או גם רובד נוסף בחיוב האמונה? וגם: מהו עיקר תפקידו, גדרו ועניינו של מלך המשיח ממבט ההלכה? בירור הגדרת האמונה בביאת המשיח ומהותה, לאור שיטת הרמב"ם וביאורי הרבי מליובאוויטש.

ג. הנשמה לך והגוף שלך גדרי הבעלות בגוף ונפש

'הודאת בעל דין' נחשבת כמאה עדים רק בדיני ממונות, אך לא בחיובי מלקות ודיני נפשות – מדוע? ומהו יסוד החילוק בין האיסור להשחית את ממונו מהאיסור להכות את עצמו? בירור מעמיק ביסוד החילוק שבין בעלות האדם על ממונו לבין בעלותו על גופו ונפשו, והמסתעף מזה בחיוב הצלת נפשות, באיסור לחבול בעצמו, ובסוגיית 'הודאת בעל דין'.

סדרה ה: והגדת לבנך סוגיות בענייני חג הפסח

א. כולנו מסובין

בגדר תקנת חיוב הסיבה

אכל מצה בלא הסיבה – לא קניינים מצות 'מצה' או שלא קניינים מצות 'הסיבה'? והנמצא במצב שאין לו מצה ויין, או שאין לו אפילו מה לאכול ולשתות – חייב להסב על כל פנים, או שכבר לא שייך אצלו כל חיוב הסיבה? וגם: מהו יסוד החילוק בין שיטת הרבי להגרי"ז סלובייצ'יק ז"ל בסוגיית ההסיבה? חקירה יסודית בגדר תקנת חיוב הסיבה בליל הסדר, והמסתעף ממנה בפרטי דיני הסיבה.

ב. תקנת הכרפס

גדרה וטעמה של תקנת הכרפס

אם טעם תקנת הכרפס אינו אלא כדי להתמיה את התינוקות, מדוע לדעה אחת יש לאכול ממנו שיעור 'כזית', והטיבול צריך להיות בחרוסת דווקא? ובענין 'להתמיה את התינוקות' גופא – כי אין דרך לאכול ירקות לפני הסעודה, או משום שאין דרך לאכול ירקות פעמיים? וגם: מי שאין לו יין ומקדש על המצה – מתי אוכל

ג. ביאת אליהו

זמן ביאת אליהו ותפקידו לעתיד לבוא

מהו תפקידו של אליהו הנביא בימות המשיח? ומתי בדיוק הוא אמור לבוא? וגם: האם שייכת מחלוקת חכמים במציאות העתיד? בירור סברת מחלוקת התנאים אודות זמן ביאתו ותפקידו של אליהו הנביא 'לפני בוא יום ה' הגדול והנורא' לעתיד לבוא.

סדרה ז: שיבנה בית המקדש

סוגיות בענייני בית הבחירה

א. שערי העזרה

מספרם, גדרם ועניינם של שערי העזרה

כמה שערים היו בעזרה - חמשה, שבעה או שלושה עשר? ולשם מה הם שימשו? ואיך תתכן מחלוקת במציאות מספר שערי העזרה? וגם: על 'שער הניצוץ' ועל 'שער בית המוקד' לא שמרו הלויים - מפני שאינם מחוייבים בשמירה, או מפני שכבר הם שמורים? ביאור חדש ומקורי ביסוד מחלוקת החכמים בגדרי שערי העזרה, והמסתעף ממנו במספר סוגיות וענייני המקדש.

ב. מקדש מעט

מצות בנין בית הכנסת ותבניתו

מיקום הבימה באמצע בית הכנסת - כדי שיוכל הקהל לשמוע טוב יותר, או כנגד תבנית המקדש? ומהו מקור המנהג לבנות ג' מדרגות לפני ארון הקודש? וגם: בית הכנסת - 'מקדש מעט' בלבד, או מקום בית המקדש השלישי עצמו? בירור גדר מצות בנין בית הכנסת, פרטי צורתו ותבניתו, והקבלתו לתבנית בית המקדש.

ג. מהרה יבנה

בגדר בנין בית המקדש השלישי

בית המקדש השלישי - ירד ויתגלה מן השמים או שיבנה בידי אדם? ואם ירד כשהוא כבר כולו בנוי מן השמים - איך נקיים מצות בנין בית המקדש לעתיד לבוא? וגם: מה בין הבונה ארמון בנכסי הגר לבנין בית המקדש השלישי? ארבעה אופנים בבירור ותיווך השיטות אודות בנין בית המקדש השלישי, והמסתעף מזה במספר ענייני המקדש והגאולה.

סדרה ח: דבר השמיטה

סוגיות במצוות השמיטה

א. שנת שבתון

גדרה ומהותה של מצות שביתת הארץ

מצות השביתה - שתהא הארץ מושבתת או שהאדם ישבות מעבודת הארץ? והאם מותר לזרוע בשנה השישית כאשר ההשרשה מתקיימת בשנה השביעית? וגם: סיבת מצות השביתה - חקלאית או דתית? חקירה יסודית בגדרה ומהותה של מצות שביתת הארץ בשנה השביעית, אשר ממנה מסתעפות מספר נפקא מינות בפרטי דיני השמיטה.

ב. שמיטת פירות הארץ

גדרה ומהותה של מצות הפקרת יכול הארץ

מצות השמיטה - על האדם להפקיר את פירותיו בשנה השביעית, או שהפירות מופקרים בדרך ממילא בכוח התורה? ומהי סברת המחלוקת בין מרן ה'בית יוסף' ורבי משה מטראני אם פירותיו של גוי פטורים ממעשר בשביעית או לא? וגם: מהי הוכחת בעל ה'מנחת חינוך' משדה של קטן לענין הגדרת מצות שמיטת פירות הארץ? חקירה יסודית בגדרה

מלאכת קצירה בשבת, אם עניינה ניתוק הפרי מחיבורו לקרקע, או שעיקרה הפרדת הפרי ממקור יניקת חיותו, והמסתעף ממנה בפרטי דיני המלאכה.

ג. הקושר

גדרה ומהותה של מלאכת קשירה

עשה קשר בראש החוט – חייב עליו משום מלאכת קשירה או שלא? ומדוע שהפותרל ושזור חבלים יתחייב משום קשירה – הרי לא יצר שום קשר? חקירה יסודית בהגדרת מלאכת קשירה בשבת, אם עניינה חיבור שני דברים נפרדים לאחד, או שעיקרה עצם עשיית 'קשר', והמסתעף ממנה בפרטי דיני המלאכה.

סדרה י: ודרשת וחקרת

חקירות למדניות בגדרי המצוות

א. הפעולה והנפעל

הגדרת המצוה – המעשה או התוצאה?

נתן צדקה לעני והעני לא קיבל – הנותן קיים מצות צדקה או שלא? והמניח תפילין לפני הזמן אלא שנשארו התפילין עליו עד לאחר שהגיע הזמן – יצא ידי חובת מצות תפילין או שלא? חקירה יסודית בהגדרת המצוות, אם עיקר המצוה הוא הפעולה או הנפעל, והמסתעף ממנה בפרטי דיני המצוות.

ב. איסור גברא ואיסור חפצא

הגדרת האיסור – על האדם או על החפץ?

'מותר' או 'אסור' – מבחינת האדם בלבד או שיש חלות של איסור על החפץ עצמו? והאם יש חילוק בין איסורים התלויים בזמן ומקום לאיסורים החלים בכל זמן ובכל מקום? וגם: איך שורש החיות של הדבר לפי תורת הסוד שופכת אור על הגדרת האיסור ממבט ההלכה? חקירה

ומהותה של מצות שמיטת פירות הארץ בשנה השביעית, אשר ממנה מסתעפות מספר נפקא מינות בפרטי דיני השמיטה.

ג. תקנת הפרוזבול

יסוד ומהות תקנת הפרוזבול

אם הפרוזבול אינו אלא עצה טובה עבור מי שיש לו חוב ורצונו לגבותו וחושש שלא יישמט, מהו טעם המנהג להדר לעשות פרוזבול אף עבור אלו שאין להם חובות או אלו שרצונם למחול על החוב? ואם עצת הפרוזבול מועילה למעשה כבר מן התורה – מה חידש הלל הזקן בתקנתו? ביאור חדש בפתרון המקורי של הלל הזקן העומד מאחורי תקנת הפרוזבול, שיסודו בדברי הראשונים והרבי מליובאוויטש.

סדרה ט: מלאכת מחשבת

יסודות איסור מלאכות השבת

א. הכותב

גדרה ומהותה של מלאכת כתיבה

המצייר איזה ציור בשבת – חייב משום מלאכת כתיבה או לא? והכותב שתי אותיות שאין בהן שום תוכן ומשמעות – נחשב ככותב או לא? חקירה יסודית בהגדרת מלאכת כתיבה בשבת, אם עניינה יצירת אותיות בלבד, או שעיקרה כתיבת תוכן המתבטא דרך צירוף האותיות, והמסתעף ממנה בפרטי דיני המלאכה.

ב. הקוצר

גדרה ומהותה של מלאכת קצירה

הדג דגים בשבת – חייב משום נטילת נשמה או משום קצירה? והתולש פרי מאילן שהתייבש – נחשב כקוצר או לא? וגם: הגורם להתייבשות הצמח מבלי לתלוש אותו מהקרקע – חייב משום קצירה או לא? חקירה יסודית בהגדרת

יסודית בהגדרת סוגי האיסורים של תורה וחכמים, אם חלים על ה'גברא' או על ה'חפצא'.

ג. כללי או פרטי

שני דינים בגדרי המצוות והאיסורים

המכשיל את חבירו לאכול בשר בחלב – עובר על 'לפני עיוור' או על איסור 'בשר בחלב'? והמהדר בקיום מצות 'ארבעת המינים' – מקיים בזה מצות 'ארבעת המינים' בשלימות יותר או שמקיים בזה ב' מצוות נפרדות? חקירה יסודית בהגדרת חיובים שונים, אם נחשבים למצוה כללית בפני עצמה או חלק ופרט בשאר המצוות.

סוגיא בפרשה

ספר בראשית

ריבוי הכמות מכריעה או גודל האיכות, והמסתעף ממנה באגדה ובהלכה.

ד. פרשת וירא

ביקור חולים

ביקור חולים בטלפון או ב'זום'?

האם ניתן לקיים מצות ביקור חולים באמצעות שיחה טלפונית או דרך 'זום'? ומה בדיוק נכלל במצות ביקור חולים? וגם: מהי משמעות הביטוי 'ביקור' – לבקר את החולה כפשוטו, או שמא הכוונה בעיקר לעיין ולחקור במצבו של החולה לשם עזרה וסיוע? דיון הלכתי בקיום מצות ביקור חולים דרך אמצעים טכנולוגיים, שיסודו בביאור מהותה והגדרתה של המצוה.

ה. פרשת חיי שרה

סידור קידושין

גדרה ומהותה של ברכת אירוסין

על מי מוטלת חובת אמירת ברכת האירוסין – על החתן או על הנועדים במעמד? והאם מעשה הקידושין נחשב מצוה בפני עצמה או רק הכשר למצות פריה ורביה? וגם: מדוע הביא אליעזר איתו 'מנין' של עשרה גמלים לחרן? דיון הלכתי בגדרה ומהותה של ברכת האירוסין, והמסתעף ממנו בפרטי דיני הברכה.

ו. פרשת תולדות

דבר שלא בא לעולם

מכירת הבכורה והמסתעף בדיני הקניינים

אין הקניין חל בדבר שלא בא לעולם – משום החפץ או משום האדם? ואיך קנה יעקב את

א. פרשת בראשית

פריה ורביה

מהותה והגדרתה של מצות פריה ורביה

מצות פריה ורביה – פעולת ההולדה 'להוליד ילדים', או שהעיקר הוא התוצאה 'שיהיו לו ילדים' ופעולת ההולדה אינה אלא 'הכשר מצוה'? ולמאי נפקא מינה? חקירה יסודית במהותה והגדרתה של מצות פריה ורביה, אשר ממנה מסתעפות מספר השלכות למעשה בפרטי דיני המצוה.

ב. פרשת נח

הגולם בהלכה

האם הגולם יכול להצטרף למנין?

מהו גדרו ההלכתי של אדם הנברא על פי ספר יצירה? האם ניתן לגולם להצטרף למנין? והאם שחיטתו כשרה? וגם: המחזיר את הגולם לעפר – עובר על איסור שפיכות דמים או שלא? דיון הלכתי בספרות הפוסקים במעמדו של הגולם, והמסתעף ממנו בדינים ובסוגיות שונות.

ג. פרשת לך לך

הכמות והאיכות

יותר מצוות או מצוה מושלמת יותר?

מה עדיף – ב' מצוות שלא כתיקונן, או מצוה אחת כתיקונה? וחולה שיש בו סכנה שצריך בשר בשבת – האם עדיף לשחוט בהמה או להאכילו נבילה? וגם: איך מצאו המפרשים פתרון לשאלות אלו בתוך סיפורו של אברהם ושרה בהתקרבתם למצרים? חקירה יסודית אם

ממעשה יהודה ותמר והשלכותיו בדינים ומצוות שונות.

י. פרשת מקץ

המאסר בהלכה

ענישה, מניעת בריחה או אמצעי כפייה?

מהי עמדת התורה על עונש המאסר? ומהו החילוק בין בית הסוהר המצרי אליו הובא יוסף למאסר המגדף והמקושש במדבר? וגם: האם מותר להכניס אדם לכלא בגלל אי-תשלום חוב? אודות השקפת התורה על עונש המאסר, סוגיו ומטרותיו השונות, לאור ההלכה ודרכי המוסר.

יא. פרשת ויגש

ערבים זה בזה

מהות הערבות במצוות ובממון

ערבות בדיני ממונות – התחייבות לשלם החוב בלבד או עמידה במקום הלווה? ומהו הקשר בין דין הערבות בקיום המצוות לערבות ממונית? וגם: 'ערבים' זה בזה או 'מעורבים' זה בזה? דיון למדני-חסידי אודות גדרה ומהותה של הערבות במצוות ובממון, אשר יסודה בערבותו של יהודה על בנימין.

יב. פרשת ויחי

האם למדים מקודם מתן תורה

סקירה מקיפה בהגדרת השיטות והכללים

האם ניתן ללמוד הלכה מהנהגת האבות והשבטים לפני מתן תורה? ומהו החילוק בין דין אבלות שבעה שאין ללומדו מיוסף לבין דין זריזין מקדימין למצוות הנלמד מאברהם, איסור הלבנת פנים הנלמד מתמר ודין ערבות הנלמד מיהודה? ביאור השיטות, התנאים והכללים בלמידת הלכות מהנהגת האבות והשבטים לפני מתן תורה.

ירושת הבכורה – הרי היא לא באה לעולם עדיין? שני אופנים בביאור הדין שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם, והמסתעף מזה בדיני הקניינים ובסיפור מכירת הבכורה של עשיו ליעקב.

ז. פרשת ויצא

אבן השתיה

עניינה ומקומה של אבן השתיה

האם האבן הגדולה הנמצאת כיום במבנה 'כיפת הסלע' שעל הר הבית היא אכן 'אבן השתיה'? וגם: מהו הקשר בין מנהג הנשים שלא לטוות בימי תשעת הימים של חודש אב לאבן השתיה? על עניינה ומשמעותה של אבן השתיה בספרות חז"ל ועל הפולמוס הרבני אודות זהותה של האבן כיום.

ח. פרשת וישלח

בן י"ג למצוות

מקורו והגדרתו של דין גדלות

מהו המקור לגיל בר מצוה – משמעון ולוי או שזהו הלכה למשה מסיני? והאם יש 'בר מצוה' לגוי? וגם: מתי בדיוק נהיה לוי בן שלוש עשרה? דיון למדני אודות מקורו והגדרתו של דין גדלות – אם הגיל הוא 'סימן' על הגדלות או 'סיבה', והמסתעף מזה בפרטי דיני בר מצוה.

ט. פרשת וישב

הלבנת פנים

מותר לתקן בעל קורא ברבים?

אם הלבנת פנים נחשבת כרציחה – האם חל עליה הדין של 'ייהרג ואל יעבור'? והאם מותר לתקן בעל קורא שטעה ברבים? וגם: איזו תקנות חז"ל מוכרות נתקנו מטעם שלא לבייש את חבריו? אודות איסור הלבנת פנים, מקורו